

Oponentský posudek rigorózní práce Mgr. Ivany Šoljakové

Uznání žalovaného nároku a jeho fikce v občanském soudním řízení

Předložená rigorózní práce má rozsah 122 stran vlastního textu, obsahuje resumé v němčině, abstrakt a klíčová slova v češtině a angličtině. Seznam použité literatury a judikatury je dostatečný, výběr odpovídá vysoce specializovanému tématu. Poznámkový aparát dokládá způsobilost doktorandky s prameny náležitě pracovat. Zároveň však přistupuje k tématu samostatně a s vlastními odbornými názory. Práce dále obsahuje jednu přílohu (usnesení o nařízení přípravného jednání s poučením účastníků), zařazení přílohy je funkční.

Tématem práce je jednak faktické procesní uznání nároku žalovaným a za druhé zákonné fikce uznání žalovaným, jejich procesní význam a důsledky. Volba tématu je vhodná, aktuální, jedná se o poměrně nové, praktické, avšak dosud náležitě komplexně literárně nezpracované procesní instituty a takové zpracování doktorandka nabízí. Z uvedených hledisek tedy práce zcela ob stojí.

K vlastnímu obsahu: Práce je rozčleněna do čtyř částí. V první a druhé části je podána základní charakteristika procesního uznání a rozbor faktického uznání jako procesního úkonu (způsobilost k němu, forma, náležitosti projevu, jeho podmíněnost a odvolatelnost atd.). Problematickým otázkám se doktorandka nevyhýbá, řeší je, ať už v souladu anebo výjimečně i v neshodě s judikaturou Nejvyššího soudu ČR (např. str. 13 an. – uznání zástupcem, nebo str. 27 – uznání určovacího nároku atd.). Doktorandka důsledně vyjadřuje a odůvodňuje vlastní názory, vyplynuvší jak ze studia odborné literatury, tak z její vlastní praxe soudkyně.

Třetí část je nazvána Fiktivní uznání. Zabývá se nejprve tzv. kvalifikovanou výzvou žalovanému podle § 114b OSŘ a následkem neuposlechnutí této výzvy v podobě fikce uznání (§ 114b odst. 5) a následného rozsudku pro uznání (§ 153a odst. 3). Dále pak se zabývá přípravným jednáním podle § 114c OSŘ a následky nedostavení se k přípravnému jednání v podobě fikce uznání žalovaným (§ 114c odst.6) či v podobě zastavení řízení při nedostavení se žalobce (§ 114c odst. 7). V obou případech řeší četné nejasnosti právní úpravy a praktické otázky s tím spojené, jako např. otázku, zda a proč je či není namístě fikce uznání nároku místo klasického institutu kontumace.

Oceňuji zde například případný rozbor otázky (s využitím judikatury NS), do jaké míry lze na žalovaného přenášet (při nedostatečnosti skutkového tvrzení v žalobě) povinnost, která jinak logicky připadá žalobci (str. 56 an., kap. „Druh

věci a řádná žaloba“), nebo rozbor v kap. 3.3.6.3 „Kriterium věcné“ (str. 64) a obdobný rozbor pokud jde o přípravné jednání (str.93).

Zpracování celé, relativně nové matérie je velmi pečlivé, podrobné, prokazuje hlubokou znalost civilního procesu a jeho aktuálních problémů jak v oblasti legislativy (kritikou mnohdy nepromyšlené právní úpravy na adresu zákonodárce autorka nešetří), tak pokud jde o často neodpovědný přístup účastníků, a to nejen žalovaných, ale i žalobců. Ke slovům chvály je ovšem třeba přidat i výtku : rigorózní práce by zasloužila i širší rozhled, tj. komparativní pohled na některou zahraniční úpravu anebo alespoň na náš vlastní, ovšem po roce 1950 přerušovaný stav a vývoj v oblasti procesního práva. (Na drobnou věcnou chybu na str. 44 upozorním při obhajobě).

Nejpřínosnější částí práce je část čtvrtá nazvaná „Zhodnocení současné právní úpravy a zamyšlení de lege ferenda“. Zatímco právní regulaci skutečného uznání v procesu považuje doktorandka za celkem vyhovující, fikce uznání vystavuje kritice spojené s určitými návrhy řešení. Z nich zejména zaujme námět, aby nebyla vůbec připuštěna fikce dispozičních procesních úkonů (ve shodě s prof. Macurem), aby byla odstraněna deformace rovnosti účastníků v nedůvodný prospěch žalobců (kap. „Vyvážení pozice stran při jejich nečinnosti“), aby byla fikce uznání nahrazena správnější kontumací. Dále zaujme odůvodněný námět „dvoufázového přípravného jednání“. O těchto návrzích by měla doktorandka pohovořit při obhajobě, společně s hodnocením celkových tendencí směrem ke stále většímu formalizmu (klady a zápory).

Závěrem konstatuji, že předložená rigorózní práce je kvalitním samostatným dílem nadprůměrné úrovně. Plně ji doporučuji k obhajobě.

V Praze, dne 5.3.2012

Prof. JUDr. Alena Winterová, CSc.
oponentka